

עמ' 18

מיסים ח/1 (ינואר 1994) עמ' ה-18

יהודה כהן נ' פ"ש ירושלים

מחוזי

אזרחי

מס הכנסה

הנושא: הון בלתי מוסבר - קבלת ערעור

בבית המשפט המחוזי בירושלים

מס' תיק: עמ"ה 10/92

בפני: כב' השופט ד.א. טל

המערער: יהודה כהן

המשיב: פ"ש ירושלים

ניתן 14.12.1993

העובדות:

1. הערעור הוא על שומות שהוציא המשיב למערער לשנים 86-89. השומה מבוססת על טבלה בינונית של הוצאות מחיה למשפחה בת 6 נפשות.
2. המערער לא ניהל ספרים ודיווח רק על משכורת אשתו. לפי עדותו, דיווח כך מחוסר בקיאות, הוא עצמו היה מובטל.
3. לטענת המערער, לא היה צריך לשום אותו כמשפחה ממוצעת אלא לפי הטבלה הנמוכה.

נפסק:

1. אין ספק שמשפחת המערער חיה בעוני ובמצוקה, ולכן צודק המערער בטענתו ואפילו השומה הנמוכה גבוהה בשבילו.
2. על השימוש בטבלאות רמת חיים נמתחה בעבר ביקורת ויש להשתמש בהן רק אם, במקביל, נערכת בדיקה יסודית לגבי רמת חייו של הנישום הנדון.
3. במקרה דנן, לא נעשתה בדיקה לעומק ואף נטען והוכח שרמת חייו של המערער נפלה בהרבה מהממוצע.

הערעור התקבל

עמ"ה 10/92

בפני: כב' השופט צ. א. טל

המערער: יהודה כהן
בעצמו

נגד

המשיב: פקיד השומה ירושלים
ע"י ב"כ עו"ד ח. מאק
עוזר ראשי לפרקליט מחוז ירושלים**פסק דין**

ערעור לשנות המס 86, 87, 88, 89.

1. בפני ערעור על שומות שהוציא המשיב למערער לשנים 86, 87, 88, 89. השומה מבוססת על טבלה בינונית של הוצאות מחיה למשפחה בת 6 נפשות לשנים הרלבנטיות. המערער לא ניהל פנקסים, ודיווח רק על משכורת אשתו. לפי עדותו, דיווח כך מחוסר בקיאות. הוא עצמו, לטענתו, היה מובטל כל אותן השנים.
2. מעדותו של המערער, שנסייעה בראיות אחרות, עולה תמונה שהמערער ומשפחתו אכן חיים במצוקה קשה ואף בעוני.

חמש עשרה שנה עבד המערער כעובד מדינה בבקעת הירדן, עד שהחליט לפרוש. הוא לא הצליח להסתדר בעבודה אחרת ועקב כך מטה ידו. בתשלומי המשכנתא על דירתם לא עמד. הוא נאלץ לפנות את הדירה בפעולות של הוצאה לפועל, והדירה נמכרה תמורת 73 אלף דולר. 70 אלף הלכו לפרעון החובות, ו-3,000\$ נאכלו. בשנת 86 קיבל המערער דמי אבטלה מן המוסד לביטוח לאומי בסך 1,500 ש"ח (מוצג ע/1). המחלקה לשירותי רווחה במועצה מקומית גבעת זאב סייעה למשפחת המערער בביגוד ובשיעורי עזר בשנים 85 ו-86 (ע/5). המערער גם נזקק לקמחא דפסחא. (האישור (ע/6) הוא אמנם משנת 93, שאיננה בדיון, אבל במכתב הלוואי של יו"ר המועצה המקומית גבעת זאב נאמר שהשי ניתן "כמידי שנה").

קופת החולים לעובדים לאומיים אישרה שהמערער אינו עוד חבר בקופה "וזאת עקב פיגור בתשלום מיסי חבר". (ע/7) עקב משיכות יתר של המערער החל ממאי 87 הוגשה נגדו תביעה כספית (ע/4).

המערער דר בשכירות, ובשנת 89 קיבל לשם כך סיוע ישיר ממשרד השיכון בסך 3,120 ש"ח (ע/2).

בחודשים אפריל-אוקטובר 89 התייצב המערער בלשכת התעסוקה בירושלים ונרשמו לו ימי אבטלה (ע/11).

אחד מילדיו עזב את הלימודים בתיכון כדי לעבוד.

המשפחה התקיימה, קודם כל מעבודת האשה (2/ע), מקיצבת ילדים (תעודת עובד ציבור מיום 16 במאי 93) מסיוע סוציאלי כאמור, וכן מעזרה של בני משפחה (עדות אחותו של המערער, דבורה כהן עמ' 11-10, ועדות אחיו עובדיה כהן עמ' 11-13).

נוסף לכך עבד המערער מדי פעם בעבודה מזדמנת, בניקוי חדרי מדרגות וכן במילוי מקום כנהג מונית. על עבודות מזדמנות אלה לא דיווח המערער.

לאור האמור, אין לי כל ספק שמשפחת המערער חיה בעוני ממש. אדם מן הישוב - והמערער הוא מן הישוב - המפסיד ביטוח בקופת חולים לעצמו ולמשפחתו מחמת אי תשלום מיסי חבר - מצבו אכן קשה מאד. לפיכך צודק המערער בטענתו שלא היה מקום לשום אותו לפי טבלת הוצאות מחיה של משפחה ממוצעת. בהקשר זה יצויין, ששלוש טבלאות הן: גבוהה, נמוכה ובינונית. המפקח מר בן אור אמר בעדותו שחסד עשה עם המערער ששם אותו לפי הטבלה הבינונית. אבל מן האמור לעיל יוצא שאפילו הטבלה הנמוכה, גבוהה מדי למערער.

בע"א 271/86 עיסא האשם נ' פקיד השומה ירושלים (לא פורסם) נדון מצב דומה לעניינינו של מי שטען שהוא מתפרנס רק מהכנסות אשתו ומקצבאות, ופקיד השומה חלק על קביעתו זו וקבע לו שומת הכנסה גבוהה יותר. באותו מקרה נתקבלה קביעתו של פקיד השומה. אך יש לראות כיצד נערכה השומה שם:

"העד סיפר לבית המשפט כי השתית את השומה לפי מיטב השפיטה שהוציא למערער על כמה יסודות:

א. טבלה של הלשכה הכלכלית של נציבות מס הכנסה המפרטת הוצאה כספית ממוצעת לתצרוכת לפי קבוצת הכנסה פנויה למשפחה, ולפי גודל המשפחה לשנת מס 1978.

ב. בחינה של מספר הנפשות במשפחה.

ג. בחינת מעמדו של המערער ואורח חייו.

ד. השוואת עניינו של המערער לענינים של אחרים במעמדו, ביניהם כאלה העובדים במקצועם וכאלה שלדעת המפקח מקבלים קיצבה ממקור חוץ כלשהו.

ה. בחינה של הכנסות נוספות שיש לה למשפחה לבד מהכנסתו המשוערת של המערער...

על יסוד שיקולים אלה שפורטו, המפקח מיקם את המערער ברמה השמינית מתוך עשר רמות בטור המתאים למשפחה בת חמש נפשות". (הנשיא שמגר, פסקה 3)

ובדחותו את הערעור מסתמך כבוד הנשיא שמגר בין היתר גם על העובדה כי:

"...לא הוכח ואף לא נטען כי ההוצאה של המשפחה נפלה מן הרמה הממוצעת... אין גם מקום לקבל טענותיו של המערער נגד קביעת המשיב בענין רמת החיים של משפחת המערער, כי בבית המשפט המחוזי לא הועד דבר בענין הוצאות המחיה". (שם, פסקה 5).

מה שאין כן בענין שלפנינו.

כאמור, השומה נערכה על פי טבלאות רמת חיים.

על השימוש בטבלאות כאלה נמתחה ביקורת בעבר וראה למשל מאמרו של יועץ המס דני נתנזון **"הוצאות מחיה וסבירות של ההכנסה החייבת"** (דו ירחון מיסים, כרך ג/3 עמ' א-49) שם הוא מצטט בין היתר מפסק הדין **יהושע שפירא נ' פקיד השומה חיפה** מפי השופט בייסקי:

"ברם, לא די לו לפקיד השומה לבסס שומה על גודל משפחתו ורמת חייו של הנישום, כשאינן בידיו כל חומר להראות מה היתה רמת החיים ומה הוצאות המחיה הדרושות לקיום הנישום לפי רמת חייו..." (שם, עמ' א-52).

ומסכם המחבר שם את המאמר:

"טבלאות המחיה שטחיות ופשטניות באופן הפוגע בנישום בכך שאין בהן התייחסות לנישום ספציפי".

איני אומר שאין להשתמש בטבלאות בשום מקרה. יש ואין מנוס מכך, ובלבד שבמקביל תיערך בדיקה יסודית לגבי רמת חייו של הנישום הנדון, כפי שהדבר נעשה בענין עיסא האשם הנ"ל.

בהבדל מן המקרה ההוא לא נעשתה כאן בחינה לעומק של נסיבות חייו ופרנסתו של המערער. ובניגוד לאמור בפסק הדין של האשם הנ"ל נטען, ואף הוכח, שרמת חייו של המערער נפלה מן הרמה הממוצעת.

פקיד השומה טוען שהמערער נשפט על עבירה של הפקעת שכר נסיעה במונית ואי הפעלת מונה דבר המוכיח שהוא עבד כנהג מונית בשעה שלטענתו היה מובטל. יש להעיר שהעבירה נעברה בשנת 85 שאיננה השנה שבדיון. אמנם בתחילה נתפסו שני הצדדים לכלל טעות כאילו נעברה העבירה בשנת 86, והמערער טען שרק מילא מקומו של ימאי כנהג מונית למשך 24 יום. הוא אף הביא פתק אישור על כך מאותו ימאי (ש/1), לגבי מילוי המקום בשנת 86 (!)

אבל כל מה שענין זה בא ללמד הוא שאכן עבד המערער כפעם בפעם בעבודות מזדמנות, ולא דיווח על כך. דבר זה אכן נותן סמכות לפקיד השומה לשום את הכנסותיו של המערער, אבל מן האמור לעיל ברור שהשומה כמות שהיא מופרזת ואינה יכולה לעמוד.

אני מקבל את הערעור ומבטל את השומות לשנים האמורות.

המשיב ישלם הוצאות המערער - שלא היה מיוצג - בסך 1,500 ש"ח צמוד מהיום.

ניתן היום ל' בכסלו תשנ"ד (14 בדצמבר 1993).

(-) שופט